

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Samråd inför geofysiska undersökningar Natura 2000-tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken

december 2024

SGU:s diarienummer: 316-3015/2024

Omslagsbild: S/V Ocean Surveyor utför geofysiska undersökningar söder om Skåne 2023
Fotograf: Björn Bergman, SGU

Författare i bokstavsordning: Finn Baumgartner, Andrea Claesson, Cecilia Edbom Blomstrand

Granskad av: Maria Khalili

Ansvarig enhetschef: Maria Khalili

Regeringsuppdragets fullständiga namn: Koldioxidlagring i Sverige

Sveriges geologiska undersökning

Box 670, 751 28 Uppsala

tel: 018-17 90 00

e-post: sgu@sgu.se

www.sgu.se

INNEHÅLL

1	Inledning.....	5
2	Samrådets genomförande.....	6
2.1	Samrådsrets.....	6
2.2	Samrådsinbjudan.....	8
2.3	Samråd med Länsstyrelsen Gotland.....	8
2.4	Samråd med särskilt berörda sakägare.....	8
3	Inkomna synpunkter och dess bemötanden.....	9
3.1	Borgholms kommun.....	9
3.2	Föreningen Svensk Sjöfart (FSS).....	9
3.3	Försvarsmakten.....	9
3.4	Havs- och vattenmyndigheten (HaV).....	10
3.5	Jordbruksverket.....	10
3.6	Länsstyrelsen Gotland.....	10
3.7	Länsstyrelsen Kalmar.....	12
3.8	Naturskyddsföreningen.....	13
3.9	Naturskyddsföreningen Gotland.....	14
3.10	OX2.....	15
3.11	RWE.....	15
3.12	Sjöfartsverket.....	16
3.13	Sveriges fiskares producentorganisation (SFPO).....	17
3.14	Swedish pelagic federation producentorganisation (SPF).....	17
3.15	Trafikverket.....	17
3.16	Konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen).....	18
3.16.1	Estland.....	18
3.16.2	Lettland.....	18
3.16.3	Litauen.....	18
3.16.4	Polen.....	19

Bilageförteckning

Bilaga 1 Kungörelse web och annons

Bilaga 2 Påminnelsemejl 20240826

Bilaga 3 Avgränsningssamråd Natura 2000

Bilaga 4 Inkomna yttranden, Sverige

Bilaga 5 Inkomna yttranden, ESBO

1 INLEDNING

Sveriges geologiska undersökning (hädanefter benämnt ”SGU” eller ”myndigheten”) ska på uppdrag av regeringen kartlägga möjligheterna för Sverige att lagra koldioxid under havsbotten. SGU planerar att genomföra geofysiska undersökningar av havsbotten i Mellersta Östersjön, Sydöstra Östersjön och Södra Östersjön. Då undersökningarna även planeras inom Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna (SE0330308) avser SGU ansöka om tillstånd enligt 7 kap. 28 a och b §§ miljöbalken.

Föreliggande samrådsredogörelse innehåller en redovisning av det avgränsningssamråd som enligt 6 kap. 30 § miljöbalken genomfördes inför upprättandet av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Tillståndsansökan avser prövning enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken varvid innehållet i MKB:n omfattar de uppgifter som krävs för en sådan prövning.

Då de planerade undersökningarna potentiellt kan påverka angränsande länders vatten har SGU också lämnat in samrådsunderlag till Naturvårdsverket i enlighet med Konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen) och berörda länder har fått möjlighet att yttra sig i samrådet.

Av samrådsredogörelsen framgår inkomna yttranden samt SGU:s bemötande av dessa.

I samrådsunderlaget har SGU använt terminologin ”marinseismiska och maringeologiska undersökningar” samt ”marin kartläggning” som övergripande samlingsbegrepp för de planerade undersökningar som ingår i Natura 2000-prövningen. I efterföljande dokument används i stället begreppet ”geofysiska undersökningar” som är ett tydligare sätt att uttrycka de akustiska metoderna som SGU planerar att använda. Dessa avser, mer specifikt, flerstråleekolod (multibeam echo sounder; MBES), sedimentekolod (sub-bottom profiler; SBP), och seismiska undersökningar med luftkanoner (reflektionsseismik). SGU vill förtydliga att det endast är en ändring av terminologin och att det inte påverkar prövningen eller ändrar innebörden av de undersökningar som ansökan omfattar.

2 SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE

2.1 Samrådsrets

Samrådsretsen avgränsades till ett antal berörda länsstyrelser, myndigheter, organisationer och företag, se Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Samrådskretsen uppdelad i statliga myndigheter, kommuner och regioner, organisationer och övriga.

Samrådskrets	
Statliga myndigheter	Organisationer
Boverket	Föreningen Svensk Sjöfart (FSS)
Energimarknadsinspektionen	Havs- och kustfiskarnas producentorganisation (HKPO)
Energimyndigheten	Naturskyddsföreningen
Försvarsmakten	Svenska båtunionen
Havs- och vattenmyndigheten (HaV)	Svenska kryssarklubben
Jordbruksverket	Sveriges fiskares producentorganisation (SFPO)
Kammarkollegiet	Sveriges hamnar
Kustbevakningen	Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF)
Länsstyrelsen Blekinge	Världsnaturfonden (WWF)
Länsstyrelsen Gotland	
Länsstyrelsen Kalmar	Övriga
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Eolus/SimplyBlue
Naturhistoriska Riksmuseet	Freja offshore
Naturvårdsverket	Havsmiljöinstitutet
Post- och telestyrelsen (PTS)	Landinfra Energy
Riksantikvarieämbetet (RAÄ)	Lunds universitet
Sjöfartsverket	OX2
SLU Artdatabanken	RWE
Trafikverket	Sjöfartshögskolan
	World Maritime University
Kommuner och regioner	Ørsted AB
Borgholms kommun	Östersjöcentrum
Karlskrona kommun	
Mörbylånga kommun	
Region Gotland	
Ronneby kommun	
Torsås kommun	

2.2 Samrådsinbjudan

Den 3 juli 2024 skickades inbjudan ut till samrådskretsen i Tabell 1 och en kungörelse publicerades på SGU:s hemsida 5 juli 2024 (Bilaga 1). Samrådstiden pågick under perioden 5 juli 2024 till 9 augusti 2024. Den 26 augusti 2024 skickades en påminnelse till de i samrådskretsen som inte hade svarat under samrådstiden för att bekräfta att de avstod från att yttra sig (se Bilaga 2). Vissa bekräftade medan andra önskade att lämna synpunkter. De som önskade att lämna synpunkter fick till 9 september 2024 att skicka in ett underlag.

2.3 Samråd med Länsstyrelsen Gotland

Avgränsningssamråd hölls med Länsstyrelsen Gotland 8 augusti 2024. Deltagande från SGU var enhetschef Maria Khalili och statsgeologerna Andrea Claesson och Finn Baumgartner. Från Sweco deltog seniora tillståndsrådgivaren Gabriella Hammarskjöld och marinbiolog Johanna Lindberg.

Från Foyen Advokatfirma deltog advokat Johanna Lenell.

Från Länsstyrelsen Gotland deltog miljöskyddshandläggare Amanda Östman, miljöprövningssamordnare Lena Kulander och kust- och havsmiljöhandläggarna Per-Arvid Berglund och Alexandra Colbing.

Länsstyrelsen Gotland framhöll vikten av att i tillståndsansökan och MKB:n utförligt beskriva undersökningarnas utförande. Den seismiska utrustningen ska beskrivas tekniskt, med information om hur ljudet sprids. Direkt och indirekt påverkan på utpekade arter i Natura 2000-området ska beskrivas och tillståndsansökan ska även innehålla förslag till villkor för undersökningarna. Skyddsåtgärder ska beskrivas och beredskap för eventuella olyckor eller utsläpp ska finnas.

SGU accepterar ovan synpunkter och kommer att beakta dem i tillståndsansökan och MKB:n. Bullermodelleringen kommer att genomföras ur ett värsta-fall-scenario.

Minnesanteckningar och presentationen från mötet finns i Bilaga 3.

2.4 Samråd med särskilt berörda sakägare

Samråd med särskilt berörda sakägare hölls skriftligt. Utskicket i avsnitt 2.2 gick ut till samrådskretsen som kan ses i Tabell 1. Vilka som valde att yttra sig samt myndighetens bemötande av yttranden kan ses i Kapitel 3. Samtliga yttranden återfinns i sina helheter i Bilaga 4 och 5.

3 INKOMNA SYNPUNKTER OCH DESS BEMÖTANDEN

Nedan finns de inkomna yttrandena sammanfattade, med SGU:s bemötande av dessa. Kompletta yttranden finns i Bilaga 4 och 5.

Energimarknadsinspektionen, Länsstyrelsen Blekinge, Havs- och kustfiskarnas producentorganisation, Svenska båtunionen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Ronneby kommun, Torsås kommun och Lunds universitet meddelade att de avstår från att yttra sig. Boverket, Energimyndigheten och Mörbylånga kommun hade inga synpunkter. Kustbevakningen, Naturvårdsverket och Havsmiljöinstitutet avstod från att lämna synpunkter. Riksantikvarieämbetet beviljades förlängd svarstid men inkom inte med något yttrande. Övriga i samrådsgruppen återkopplade inte när samrådstiden gått ut.

3.1 Borgholms kommun

Borgholms kommun avstår från att lämna yttrande i detta skede, då samrådstiden var kort och löpte under semestertider, men vill vara samrådspart i den fortsatta tillståndsprocessen framöver.

Bemötande

SGU bekräftar att fortsatt ha Borgholms kommun som samrådspart i tillståndsprocessen framöver.

3.2 Föreningen Svensk Sjöfart (FSS)

FSS framför att arbetet delvis kommer genomföras i områden med frekvent sjötrafik och förutsätter att SGU för kontinuerlig dialog med sjöfartsmyndigheter, med internationellt överenskomna signaler.

Bemötande

SGU bekräftar att dialog med sjöfartsmyndigheter kommer ske enligt internationellt överenskomna signaler.

3.3 Försvarsmakten

Försvarsmakten har inget att erinra avseende undersökningarna.

Myndigheten önskar dock att senast tre veckor före en undersökning påbörjas, beredas möjlighet att påverka undersökningsverksamheten i syfte att minimera påverkan på myndighetens insats och övningsverksamhet.

Bemötande

SGU bekräftar att dialog kommer föras med Försvarsmakten inför undersökningarna.

3.4 Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

HaV önskar en fördjupad redogörelse av de modelleringar vars resultat visade att ljudstyrkan inte når över nivån för tumlarens flyktrespons förrän ljudkällan är närmare än 10 m ifrån en tumlare, men att ett dovt muller kan uppfattas av halva populationen redan på ungefär 7 sjömil (13 km) avstånd.

Myndigheten vill i den kommande MKB:n se en undervattensbullermodellering utifrån kunskap om de specifika undersökningsmetoder som planeras att användas. Modelleringen bör visa på vilka avstånd tumlarens tröskelvärden för hörselskada respektive beteendestörning uppnås. Den totala arean och varaktigheten av de effekter som kan uppstå bör också redovisas. Vidare önskar myndigheten en redogörelse för möjligheterna att begränsa undersökningsområdet geografiskt (framförallt inom Natura 2000-området), möjligheterna att anpassa undersökningarna tidsmässigt (under parning- och kalvningsmånaderna för tumlare) och möjligheterna att välja undersökningsmetoder som är mer skonsamma ur bullersynvinkel.

Myndigheten lyfter även behovet av att i MKB:n redovisa hur undersökningarna kan påverka bedömningen av god miljöstatus i enlighet med havsmiljödirektivet och framför att det finns indikatorer för att bedöma god miljöstatus för undervattensbuller (deskriptor 11) enligt uppdaterade föreskrifter (HVMFS 2024:11).

Bemötande

SGU tar med sig HaV:s synpunkter. En undervattensbullermodellering utifrån planerad undersökningsutrustning- och metoder kommer att beskrivas i MKB:n. Anpassningar och skyddsåtgärder till tumlarens viktiga områden och tidsperioder kommer att tas i beaktande och beskrivas i MKB:n. SGU kommer att beskriva hur undersökningarna kan påverka bedömningen av god miljöstatus för deskriptor 11, undervattensbuller, enligt HVMFS 2024:11 i MKB:n.

3.5 Jordbruksverket

Jordbruksverket anser det vara av stor vikt att HaV:s vägledning för undervattensbuller ”Skyddsåtgärder vid seismiska undersökningar, Vägledning för att förhindra att seismiska undersökningar orsakar skadligt impulsivt buller med negativa effekter på marina däggdjur” (HaV Rapport: 2023:4; härefter Skyddsåtgärder vid seismiska undersökningar) tillämpas, då de undersökningar som föreslås i samrådsunderlaget riskerar att påverka olika fiskarter, som sill och torsk, negativt.

Bemötande

SGU tar med sig Jordbruksverkets synpunkter och kommer att följa HaV:s vägledning Skyddsåtgärder vid seismiska undersökningar (HaV Rapport: 2023:4) och beskriva dessa i MKB:n.

3.6 Länsstyrelsen Gotland

Länsstyrelsen ber SGU förtydliga och specificera vilka skyddsåtgärder som tillämpas och när.

Länsstyrelsen anser sig kunna ha tillräckligt med underlag för att bedöma påverkan på östersjötumlaren om HaV:s vägledning Skyddsåtgärder vid seismiska undersökningar (HaV Rapport: 2023:4) följs, tillsammans med kompletteringarna nedan.

Länsstyrelsen ber att informationen kring varaktighet för respektive undersökning, konsekvenser och kumulativa effekter beskrivs i kommande MKB tillsammans med bullermodelleringar och förväntade effekter av arbetet. Det är viktigt att bullermodelleringar med ljudnivåer är tydligt för varje undersökningstyp. Länsstyrelsen önskar också en bättre metodbeskrivning av hur utförandet kommer ske rent geografiskt, kompletterat med en karta och beräknad tidsåtgång för undersökningarna.

Länsstyrelsen ber SGU att:

Föreslå villkor för avgränsning i tid och rum så att arbeten inte riskerar att påverka östersjötummlaren negativt.

Föreslå villkor för avgränsning, samt skyddsåtgärder för arbeten kring Hoburgs bank och Midsjöbankarna under vintertid för att inte skrämja bort utpekade fågelarter och fisk under övervintringstiden.

Inkludera information om beredskap för läckage av miljöskadliga ämnen kring Natura 2000-området för att minimera påverkan på utpekade fågelarter.

Beskriva beredskap för olyckor och förebyggande åtgärder för undersökningarna i den tättrafikerade Östersjön.

Tumlare

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget att införa buffertzoner till Natura 2000-området för bullrande arbete, men vill förmedla att en kommande prövning inkluderar påverkan på östersjötummlaren innanför och utanför Natura 2000-områdets gräns. Vidare önskas en beskrivning av hur anpassningar i arbeten, geografisk utspridning samt tekniker kan minimera belastning för den akut hotade östersjötummlaren i enlighet med bevarandeplanen för Hoburgs bank och Midsjöbankarna (SE0330308).

Fågel

Länsstyrelsen önskar mer information om eventuell grumling och dess omfattning, samt om blåmusslor eller annan bottenfauna rent fysiskt kan påverkas eller skadas av undersökningarna, vilket skulle kunna innebära en indirekt påverkan på de övervintrande fåglarna alfågel och tobisgrissla som födosöker i området.

Länsstyrelsen önskar även en beskrivning av direkt påverkan på alfågel och tobisgrissla från fartygsnärvaro i närheten av övervintringsområden, dvs. huruvida buller från seismiska undersökningar kan påverka dessa ovan vattenytan eller när de födosöker under vattenytan.

Fisk

Länsstyrelsen Gotland pekar ut torsk, sill och skarpsill som särskilt viktiga arter att utreda då dessa är rödlistade och/eller hörselspecialister. De önskar även att undanträngningseffekter och skyddsåtgärder beaktas.

Kumulativa effekter

Länsstyrelsen vill att kumulativa effekter beaktas i området med annan bullrande verksamhet och samordnas så att störningen blir så liten som möjligt och föreslår att förslag till villkor tas fram. Vidare önskar länsstyrelsen att åtgärder för att minska påverkan av kumulativa effekter ska beskrivas för bedömning.

Övrig information

Länsstyrelsen informerar om att det finns fler Natura 2000-områden som kan komma att påverkas.

Bemötande

SGU kommer att beakta HaV:s vägledning Skyddsåtgärder vid seismiska undersökningar (HaV Rapport: 2023:4) och beskriva bullermodelleringen utifrån planerad undersökningsutrustning och dess påverkan på tumlare i MKB:n. Avgränsning och planerade transekter kommer att beskrivas tillsammans med skyddsåtgärder gällande buller, geografiska områden och tidsrestriktioner.

Beredskapsplaner för olyckor och läckage av miljöfarliga ämnen kommer att beskrivas i MKB:n.

Påverkan på fågel och fisk, samt kumulativa effekter i området kommer att beskrivas i MKB:n. Aktörer som innehar undersökningstillstånd i närområden kommer att kontaktas inför undersökningarna för samordning.

SGU kommer även att beskriva andra Natura 2000-områden, till exempel Ottenby (SE0330108), Stora Karlsö (SE0340023), Lilla Karlsö (SE0340025), Gotska Sandön-Salvorev (SE0340097), Sydöstra Ölands sjömarker (SE0330174) och Näsrevet (SE0340010), samt potentiell påverkan i MKB:n.

3.7 Länsstyrelsen Kalmar

Länsstyrelsen framför att bevarandevärdena i Hoburgs bank och Midsjöbankarna är mycket känsliga för störning och anser att exploatering inom Natura 2000-området är problematiskt och att undersökningar för att hitta lämpliga platser att lagra koldioxid bör förläggas utanför området.

Länsstyrelsen anger att påverkan på Natura 2000-områdets bevarandevärden som sker utanför det skyddade områdets gränser riskerar att påverka bevarandevärdena negativt, varför även undersökningar som utförs utanför området kan kräva tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Kumulativa effekter

Länsstyrelsen önskar en redogörelse för samtliga kumulativa effekter med övriga verksamheter, befintliga som planerade, som påverkar bevarandevärdena i Natura 2000-området, samt de skyddsåtgärder som planeras för att minimera kumulativ påverkan.

Tumlare

Länsstyrelsen framför att de olika undersökningsmetoderna och deras påverkan på områdets bevarandevärden noggrant ska beskrivas i MKB:n. Ljudspridningsmodelleringar bör vara plats- och årstidsspecifika, eftersom bottenförhållanden och vattnets temperatur påverkar hur ljudet sprids.

Det ska tydligt framgå i MKB:n vilka skyddsåtgärder som planeras för att minimera påverkan på tumlare.

Alternativa undersökningsmetoder som inte är skadliga för tumlare, eller om det går att undvika att utföra undersökningar i Natura 2000-området, ska särskilt beskrivas.

Alfågel och tobisgrissla

Länsstyrelsen framhäver att Natura 2000-området är en viktig övervintringsplats för östersjöpopulationen av tobisgrissla och vill att påverkan på alfågel och tobisgrissla, samt de skyddsåtgärder som planeras för att minimera påverkan, beskrivs i MKB:n.

Bemötande

SGU tackar för synpunkterna och framför att kumulativa effekter kommer att beskrivas i MKB:n. Ljudmodelleringen kommer att vara plats- och årstidsanpassad.

SGU påpekar att för att uppfylla regeringsuppdraget krävs seismisk utrustning och ingen alternativ metod finns tillgänglig. Den seismiska utrustningen som kommer att användas har dock mindre ljudpåverkan än seismisk utrustning som vanligtvis används i prospekteringsyfte, men ger trots det tillräckligt bra resultat för att möta uppdragets behov. Undersökningsområdet består av tre delområden, utanför och innanför Natura 2000, där Natura 2000-området endast avses undersökas vintertid. Utrustning, tidsrestriktioner och skyddsåtgärder kommer att beskrivas i MKB:n.

3.8 Naturskyddsföreningen

Sammanfattning

Naturskyddsföreningen anser inte att exploatering som CCS ska ske inom eller i anslutning till skyddade områden pga. störningsrisk från undersökningar och etablering. Föreningen framför att de föreslagna undersökningarna därför saknar ett klart syfte.

Föreningen belyser att området utgörs till stor del av ett Natura 2000-område utpekat för hotade populationer av tumlare och sjöfågel, där undersökningarna riskerar att orsaka störning på både individ- och populationsnivå och tillägger att störning på individnivå för tumlare är förbjudet enligt art- och habitatdirektivet art 12.1 (se Europadomstolens fall C-473/19).

Föreningen framför även att Hoburgs bank och Norra Midsjöbanken har komplexa och artrika miljöer med bl.a. lekbottnar för fisk som sill och torsk, samt att grunda utsjöområden ofta fungerar som refuger för arter och habitat som annars är karaktäristiska för mer opåverkade havsmiljöer. Föreningen anser att exploatering av dessa viktiga miljöer är olämpligt och i stället behöver restaurering och skydd.

Föreningen påpekar att det i området förekommer intensiv fartygstrafik och i vissa delar även industriellt trålfiske, och menar att kumulativa effekter från undersökningarna kan vara mer omfattande än vad en enkel konsekvensanalys kan ta fram.

Föreningen önskar närmare information kring undersökningarnas utbredning i tid, dvs. under hur lång tid som området skulle vara påverkat.

Bemötande

SGU tackar för synpunkterna och tar dem vidare i processen. SGU framhäver att samrådet inte gäller CCS vara eller icke vara, utan endast undersökningar för att utreda om området är geologiskt lämpligt för att lagra koldioxid och bemöter därav endast synpunkter som gäller själva undersökningarna. SGU är medvetna om känsligheten i området och kommer att beskriva undersökningarnas utbredning i tid i MKB:n, tillsammans med skyddsåtgärder, kumulativa effekter, geografiska avgränsningar och tidsrestriktioner.

3.9 Naturskyddsföreningen Gotland

Naturskyddsföreningen Gotland anser att det finns påtagliga risker att verksamheten kan leda till permanenta och irreversibla skador på arter upptagna i EU:s naturvårdsdirektiv samt i områden skyddade av samma direktiv. Vidare vill föreningen påtala att den nya restaureringsförordningen (2024/1991) tydligt sätter tidsramar för när EU:s naturvårdsdirektiv ska vara genomförda.

Åtgärder för att genomföra direktiven innefattar naturtyper och arter även utanför Natura 2000-områden. Verksamheter som riskerar påverka Natura 2000-områden får således inte genomföras.

Föreningen framför att:

Undersökningsområdets utformning bör anpassas efter faktiska lokaler som kan bli aktuella för koldioxidlagring. Områden som är utpekade som Natura 2000 bör utgå då det inte är förenligt med bevarandeplanen eller EU:s naturvårdsdirektiv att lagra koldioxid med tillhörande infrastruktur inom dessa områden. Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna (SE0330308) ska därför undantas som undersökningsområde.

Beprövade skyddsåtgärder för att reducera spridningen av ljud i vattenmiljöer samt restriktivt skyddsavstånd måste implementeras och redovisas i detalj. Detta så att risken blir försumbar för den akut hotade, och enligt EU:s art- och habitatdirektiv strikt skyddade östersjötummlaren, samt andra arter (t.ex. fisk och andra marina djur).

En lämplig skyddsåtgärd kan vara ett skyddsavstånd på sju sjömil till Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna samt andra skyddsvärda lokaler med ett rikt växt- och djurliv.

En detaljerad beskrivning av de planerade undersökningarnas genomförande, alltså metoder, lokalisering (hur tätt mellan testpunkterna), antalet ljudbangar (per punkt och totalt), när på året dessa undersökningar planeras att genomföras samt skyddsåtgärder för att minimera störningarna på djurlivet ska redogöras i MKB:n.

Av Naturvårdsverket handbok 2017:1 framgår att störningsbegreppet måste ses utifrån syftet med Natura 2000-skyddet, vilket innebär att åtgärder som påverkar en skyddad arts långsiktiga förutsättningar för överlevnad negativt måste anses vara en störning, även om livsmiljöerna i det skyddade området inte påverkas. För arter som rör sig över större områden och är beroende av områden utanför ett utpekat Natura 2000-område (exempelvis östersjötummlare, vår anm.) behöver detta faktum beaktas i samband med bedömningen av om en otillåten störning riskerar att ske.

Att MKB:n behöver kompletteras med hur naturtyper och arter kan tänkas påverkas utanför Natura 2000-området i enlighet med EU:s naturvårds- och restaureringsdirektiv.

Bemötande

SGU tackar för synpunkterna och beaktar dem vidare i processen. SGU ska enligt regeringsuppdraget undersöka lämpliga lokaler för koldioxidlagring. Detta kräver en övergripande kartläggning för att lokalisera eventuella injektionsplatser samt för att säkerställa reservoarens läckagerisk, då koldioxid kan migrera inom reservoaren efter injektion. SGU vill förtydliga att ingen installation av infrastruktur kommer att ske på havsbotten då undersökningarna endast innebär en kartläggning av reservoarens egenskaper.

SGU är väl medvetna om känsligheten i området och kommer att beskriva undersökningarnas utbredning i tid i MKB:n, tillsammans med skyddsåtgärder, kumulativa effekter, geografiska avgränsningar och tidsrestriktioner. Det tekniska utförandet kommer även det vara beskrivet.

3.10 OX2

OX2 betonar vikten av att i MKB:n noggrant beskriva hur kumulativa effekter kan undvikas samt att det i kommande skrivningar tydliggörs hur undersökningarna planeras då undersökningsområdet överlappar med flertalet av bolagets projekt.

Bolaget önskar att deras projektområden täcks på ett bra sätt med geofysiska undersökningar så att missförstånd i senare bedömningar huruvida verksamheterna påverkar varandra kan undvikas. Bolaget bistår gärna med koordinater för deras olika projektområden.

Bolaget framför att det avseende miljöpåverkan tas upp många relevanta aspekter, men att det finns en tveksamhet till att radien för beteendepåverkan på tumlare är så kort som 10m.

Bemötande

SGU kommer att utföra en detaljerad ljudmodellering för att säkerställa radien för beteendepåverkan från ljudkällan och beskriva detta i MKB:n. Även kumulativa effekter kommer att beskrivas. SGU tackar för övriga synpunkter och tar dem vidare i processen.

3.11 RWE

RWE ser generellt positivt på att kunskapen om havsbotten i Östersjön förbättras och är därmed positiva till att undersökningar görs i området.

Bolaget informerar om pågående eller planerade projekt som de driver i området, i syfte att underlätta framtida samordning av undersökningar. Slutrapporter såväl som rådata och tolkningar har översänts till SGU i enlighet med gällande villkor. För att undvika onödig belastning på miljön anser bolaget att behovet av motsvarande undersökningar inom området bör övervägas.

Avgränsning av och innehåll i MKB:n

Bolaget påpekar att de i en Natura 2000-prövning fått avslag från prövningsmyndigheten gällande undersökningar av havsbotten inom Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna, samt att prövningsmyndigheten ställt långtgående krav på redovisning av kumulativa effekter och avslagit ansökan med hänvisning till bland annat undersökningarnas påverkan på tumlare. Beslutet är överklagat och ligger för närvarande hos Mark- och miljödomstolen för avgörande. Bolaget anser det viktigt att samtliga Natura 2000-tillståndsansökningar för undersökningar av havsbotten hanteras enligt likabehandlingsprincipen.

Samordning och informationsutbyte

Bolaget önskas kontaktas för samordning minst 8 månader i förväg inför planerade undersökningar inom de områden bolaget har eller har ansökt om tillstånd för havsbottenundersökningar.

Bolaget önskar att undersökningar inom Natura 2000-områden utformas så att resultaten blir användbara för alla prövningar, bland annat enligt miljöbalken och kulturmiljölagen, som kan bli aktuella för olika verksamheter men även för teknisk projektering, vilket kan ge förutsättningar för annat nyttjande av resultaten utan att området behöver belastas med ytterligare undersökningskampanjer. Bolaget är öppna för dialog om samverkan.

Bemötande

SGU tackar för den information som tillhandahållits om de undersökningar som RWE genomfört eller planerat i området. SGU vill framföra att kumulativa effekter samt påverkan på tumlare kommer att beskrivas i MKB:n. Myndigheten vill dock påpeka att de gällande undersökningarna skiljer sig från de som krävs inför etablering av havsbaserad vindkraft.

SGU kommer att kontakta berörda aktörer i området innan undersökningarnas början, för samordning.

SGU hänvisar till EU:s förordning om Nettonollindustrin (2022/23:FPM78) som kommer innebära att EU-länderna enligt krav ska dela och offentliggöra data som tillhandahålls rörande de få lämpliga lagringsplatser för koldioxid som finns. SGU kommer att tillgängliggöra den information som samlas in i regeringsuppdraget som inte omfattas av sekretess.

3.12 Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har inget att erinra mot de planerade undersökningarna, förutsatt att nedan framförda villkor uppfylls och synpunkter beaktas.

Synpunkter

Sjöfartsverket påpekar att de aktuella undersökningarna planeras att ske i närheten av eller inom sjötrafiktäta områden såsom riksintresseklassade farleder, djupvattenleder, trafiksepareringssystem och i vissa kustnära vattenområden.

Myndigheten konstaterar att det föreligger risker för när-situationer mellan undersökningsfartyg och övrig sjötrafik, samt mellan övrig fartygstrafik som kan påverkas av undersökningsfartyg. Myndigheten påpekar därför att implementering av sjösäkerhetshöjande åtgärder kan behöva övervägas inom vissa områden.

Myndigheten förutsätter att ytterligare samråd ska ske med Sjöfartsverket i god tid innan undersökningarna påbörjas angående identifiering av eventuella sjösäkerhetsrelaterade risker och behov av nödvändiga sjösäkerhetshöjande åtgärder områden myndigheten anser lämpliga för implementering av sådana.

Myndigheten ska meddelas senast sex (6) veckor före undersökningarna påbörjas, för vidare information till sjöfarten via ordinarie kontaktvägar.

Informationen ska innehålla uppgifter över område, omfattning, kontaktuppgifter till ansvarig enhet eller arbetsledning som utför arbetet (med VHF anropskanaler till arbetsfartyget) samt tidplan och eventuella andra uppgifter av betydelse för sjötrafiken.

Övrig information

Efter avslutade undersökningar bör geologiska data som erhållits vid undersökningarna, i de delar det finns data som uppfyller sjömätningsstandarden FSIS 44, rapporteras till Sjöfartsverket.

Bemötande

SGU bekräftar att dialog kommer föras med Sjöfartsverket gällande sjösäkerhetsrelaterade risker och sjösäkerhetshöjande behov innan undersökningarnas början. SGU godtar villkoren om att informera Sjöfartsverket och leverera sjömätningsdata som uppfyller rätt kvalitetsstandard.

3.13 Sveriges fiskares producentorganisation (SFPO)

SFPO vill framföra att organisationen anser det olämpligt att överväga att lagra koldioxid under havsbotten i Östersjön.

Organisationen delar SGU:s bedömning att undersökningarna sannolikt inte kommer att ge några permanenta miljöeffekter, utan att det endast kommer att ske kortare tillfälliga och övergående miljöeffekter.

Organisationen önskar att det i MKB:n beskrivs hur undersökningsmetoderna påverkar fisksamhället, t.ex. östersjötorsken, på samtliga platser där undersökningar genomförs, samt att det redogörs för undersökningarnas påverkan på yrkesfisket.

Organisationen förutsätter att information om när och hur undersökningarna ska genomföras kommer att tillställas dem, tillsammans med MKB:n.

Bemötande

SGU tackar för synpunkterna och framför att undersökningarnas påverkan på fisk kommer att beskrivas i MKB:n. SGU godtar att informera SFPO om när och hur undersökningarna utförs och framför att MKB:n kommer att tillgängliggöras.

3.14 Swedish pelagic federation producentorganisation (SPF)

SPF har inget att erinra mot de planerade undersökningarna.

Organisationen anser att undersökningarna ska anpassas i tiden så att störningar av fisket minimeras samt att yrkesfisket ska hållas väl informerade om tider och platser för undersökningarna.

Organisationen framför att det inte kan uteslutas att undersökningarna kan innebära störningar på t.ex. sillen, som har mycket god hörsel och som är beroende av ljudsignaler för sin kommunikation inom stimmet. Organisationens anser att det är mycket viktigt att undersökningar inte sker på tider och platser där sillen leker, för att säkerställa att det inte uppstår någon störning av dess reproduktion.

Bemötande

SGU kommer att föra dialog med SPF och informera om undersökningarnas tid och rum. Påverkan på och skyddsvillkor för sill kommer att beskrivas i MKB:n.

3.15 Trafikverket

Trafikverket har inget att erinra gällande de planerade undersökningarna. Myndigheten noterar att underlaget nämner områden som är utpekade som utredningsområde sjöfart i havsplanen. Om utredningsområdet blir föremål för utredning pga. undersökningarnas resultat, önskar myndigheten leda eller vara en aktiv del av denna tillsammans med Sjöfartsverket. De utpekade områdena i havsplanen med beteckningen utredningsområde sjöfart är utpekade som riksintresse sjöfart och är av stor vikt för sjötrafiken över Östersjön.

Bemötande

SGU tackar för synpunkterna och framför att rådande underlag endast rör de planerade undersökningarna och svarar inte för eventuellt efterföljande utredningar i nuläget.

3.16 Konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen)

Då de planerade undersökningarna potentiellt kan påverka angränsande länders vatten lämnade SGU samrådsunderlag till Naturvårdsverket i enlighet med Esbokonventionen. Fyra yttranden inkom till SGU och är sammanfattade nedan tillsammans med SGU:s bemötanden.

3.16.1 Estland

Estland, genom The Ministry of Climate, har inget att erinra och bedömer att verksamheten inte kommer ha en betydande påverkan inom Estlands territorium, men upplyser om att samrådsunderlaget inte bedömer eventuell risk vid seismiska undersökningar över dumpningsplatser för kemiska stridsmedel från andra världskriget. Vidare önskar Estland få ta del av underlag/resultat från undersökningarna, samt MKB:n.

Bemötande

SGU kommer förklara ljudvågors eventuella påverkan på dumpningsplatser av kemiska stridsmedel i MKB:n. SGU kommer att tillgängliggöra den information som samlas in i regeringsuppdraget som inte omfattas av sekretess.

3.16.2 Lettland

Lettland, genom The Environmental State Bureau, har inga synpunkter kring underlaget och bedömer att de planerade undersökningarna inte kommer ha en betydlig påverkan inom Lettlands territorium. Dock önskar Lettland få ta del av underlag/resultat från undersökningarna, samt MKB:n.

Bemötande

SGU kommer att tillgängliggöra den information som samlas in i regeringsuppdraget som inte omfattas av sekretess.

3.16.3 Litauen

Litauen, genom The Ministry of Environment, önskar delta i MKB-processen i ett gränsöverskridande sammanhang, samt en bedömning av påverkan på eventuellt känsliga arter i Litauens Exklusiva Ekonomiska Zon (EEZ).

Bemötande

SGU kommer att beskriva Natura 2000-områden i Litauen som eventuellt kan påverkas av undersökningarna i MKB:n samt beskriva skyddsåtgärder för bl.a. tumlare.

3.16.4 Polen

Polen, genom The Department of Environmental Impact Assessment, meddelar sitt deltagande i MKB-processen i ett gränsöverskridande sammanhang. De framhäver också att SGU bör beskriva undersökningarnas påverkan, särskilt kopplat till buller, på övervintrande fåglar och deras föda, lekande fisk, och marina däggdjur med fokus på tumlare. De önskar en analys av kopplingen mellan tumlarpopulationer i Hoburgs bank och polska Natura 2000-området Ostoja Sjöwijska, samt kopplingen mellan populationer av fåglar vid Hoburgs bank och polska Natura 2000-området Sjöupsk Bank samt Coastal Waters of the Baltic Sea. De önskar att SGU använder senaste data om tumlare och fåglar och beskriver beteendepåverkan, samt påverkan på tumlare på individnivå. De önskar även att SGU beaktar de senaste MKB-kraven från EU.

Dessutom pekar Polen ut områden av exploateringsintressen i närheten av SGU:s planerade undersökningar och vill att SGU ska presentera sina planer i mer detalj med geografiska koordinater.

Bemötande

Angående koldioxidlagrings påverkan på exploateringsintressen framhäver SGU att samrådet inte gäller själva koldioxidlagringen, utan endast undersökningar för att utreda om området är geologiskt lämpligt för att lagra koldioxid och bemöter därav endast synpunkter som gäller själva undersökningarna. SGU åtar sig dock att dela undersökningarnas koordinater för att upplysa Polen kring undersökningarnas avstånd till exploateringsintressen.

SGU kommer att beskriva undersökningarnas påverkan på övervintrande fåglar som alfågel och tobisgrissla samt lekande fisk och även beskriva skyddsåtgärder för dessa i MKB:n. Tumlarna i Östersjön tillhör en population och uppehåller sig i Natura 2000-området under sommaren och inga undersökningar kommer att utföras inom skyddsområdet under den tiden. Skyddsåtgärder och tidsrestriktioner för att skydda tumlare kommer att vidtas och beskrivas i MKB:n. SGU kommer att beskriva undersökningens geografiska utbredning i närmare detalj i MKB:n.